

УДК 7.012: 687.016

ДЕКОНСТРУКТИВІЗМ У МОДІ: ВПЛИВ ПАНКІВСЬКОГО РУХУ НА ФЕШН-ІНДУСТРІЮ

МЕЛЬНИЧУК Олександра¹, ЧУПРИНА Наталія¹, РОЖИН Наталія²

¹Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна

²Birmingham City University

melnychukoleksandra2607gmail.com, chouprina@ukr.net

У роботі проаналізовано вплив деконструктивізму у сфері моди через молодіжний punk-рух. Дослідження також включає характеристику деконструктивізму в архітектурі та його головні особливості. Охарактеризовано основні риси розвитку напряму деконструктивізму в дизайні одягу та актуальних трендах фешн-індустрії, на основі аналізу робіт дизайнерів Вівьєн Вествуд, Рей Кавакубо та Жана-Поля Готьє.

Ключові слова: *punk-рух, деконструктивізм, дизайн одягу, архітектура, постмодернізм, хай-тек, пост-панк, естетика панків.*

ВСТУП

Деконструктивізм справляє значний вплив на сучасну моду, дозволяє ставити різні експерименти над формами, обирати різні матеріали для втілення проєктів, відходити від рамок «норми» та проявляти себе образно та різноманітно. Деконструкція базується на глибокому аналізі структури, виявленні кожного елемента, але цим даний метод не обмежується, а робить реконструкцію чи рекомпозицію форми-символу і створює оновлені структури, що базуються на знанні та умисному порушенні звичного порядку [1].

У сфері архітектури термін «деконструкція» трактується як концепція інтелектуального сприйняття, або ж як поняття, що стосується формоутворення. Беззаперечними апологетами архітектурного деконструктивізму прийнято вважати Б. Чумі та Д. Лібескінд – архітекторів, які представляють інтелектуальне бачення деконструктивізму, засноване на філософській критиці суспільства, а також З.Хахід та К. Гіммельбау – які демонструють вільну та візуально суперечливу гру формоутворення, не маючи на увазі філософську критику [2].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є дослідження впливу деконструктивізму на естетику punk-руху в моді другої половини ХХ століття та на подальший розвиток тенденцій моди у фешн-індустрії.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

На основі вивчення останніх здобутків архітектурного деконструктивізму можна сформулювати його основні особливості, які впроваджені на сьогодні не тільки в архітектурі, але й у різних сферах дизайну, зокрема в дизайні одягу:

1. **Фрагментація і розрив:** часто демонструє фрагментацію і розрив у формах, що може створювати відчуття хаосу. Будівлі, зведені в такій

стилістиці, виглядають так, ніби вони розпадаються або не завершені (динаміка, рух). Це контрастує з типовими традиційними архітектурними стилями;

2. **Відмова від симетрії і прогнозованості:** деконструктивістські будівлі часто ігнорують симетрію, класичні пропорції і звичні композиційні правила. Асиметрія стає основним елементом дизайну, надаючи архітектурі унікальності та непередбачуваності;
3. **Інноваційні засоби використання матеріалів:** використання таких матеріалів як скло, сталь і бетон, є важливою характеристикою деконструктивізму. Ці матеріали дозволяють досягати нових візуальних ефектів і реалізовувати складні конструктивні рішення, які не були можливими раніше. Часто можна зустріти комбінування різних текстур і кольорів, що підкреслює багатогранність проекту;
4. **Гнучкість простору:** деконструктивістські проекти прагнуть створити простори, що не підлягають чіткій ієрархії. Приміщення можуть бути багатофункціональними та відкритими для різних інтерпретацій. У таких будівлях традиційна роль кімнат і функцій часто розмивається, що дозволяє користувачам адаптувати простір під свої потреби;
5. **Погляд на час і контекст:** цей стиль також акцентує увагу на соціально-культурному контексті, в якому реалізується проєкт. Архітектори беруть до уваги динаміку сучасного суспільства, намагаючись відобразити в своїх роботах зміни, що відбуваються в культурному середовищі.

Повертаючись до аспектів архітектурного процесу XX століття, доцільно згадати певний список тих з них, які сильно вплинули на розвиток деконструктивізму в архітектурі, а саме: **інженерна архітектура** (започаткована на конструкційних матеріалах), **пре-модернізм та авангард**, конструктивізм (антонім), **постмодернізм, хай-тек**, тощо.

Епоха постмодернізму – одна з ключових і важливих для розвитку деконструкції, це протести проти застарілої архітектури, сурової критики осучасненості, переоцінка старих традицій. Але все таки була відмінність між деконструктивізмом і постмодернізмом – деконструкція означала створення того, що ще не існує, а постмодернізм відштовхувався від історизму. Високі технології (хай-тек) є тією самою матеріально-конструктивною основою, без якої деконструкція була б у стані теоретичного проектування (паперова архітектура).

Концепція деконструкції стверджує, що мова комплексної моди це не тільки типовий фізичний контекст, це й аналітичний процес який передбачає використання різних методів такі як: переміщення, економія, атрибуція, переорієнтація, зміна масштабу і матеріалу.

У сучасній моді немає чіткого розмежування між одягом для дня чи вечора, дозвілля і роботи, а елементи професійних костюмів проникають у повсякденний гардероб. У базових аутфітах використовуються традиційні вечірні тканини по типу атласа, парчі тощо, а у більш святкових – трикотаж та шкіра. У пошуках різних способів створення нових продуктів моди, дизайнери звертаються до класичних джерел натхнення, але також спираються на вже існуючі концепції та підходи.

Першим яскравим та масовим проявом деконструктивізму в фенші-індустрії можна вважати появу молодіжного контркультурного руху панків (від англ. *punk* – гниль, нісенітниця). Однак, скільки б панки не кричали про свою свободу і не викривали дегуманізацію та лицемірство суспільства, комерціалізація, виснаження творчості та поглинання мейнстрімом підірвали рух [3]. Основні риси цієї естетики: рвані, порізані, з'єднані шпильками чи “шиті білими нитками” моделі одягу, замість «легкого» макіяжу – вибілене обличчя з чорними колами навколо очей тощо.

З плином часу стилістика панків переросла в більш зручне вбрання для споживання в «базовій» моді. Завдяки панківському руху з'явилися вузькі штани, шкірянки-косухи та недбалі майки, які мають велику популярність у сучасній вуличній стилістиці. Однією з перших дизайнерів, хто зумів використати цю естетику з комерційною метою, стала лондонська модельєрка Вів'єн Вествуд: розпороті шви, розриви, відірвані деталі, вузли, шпильки, непристойні написи – візитівка її костюмів (рис. 1, а – б) та італійський дизайнер Джанні Версаче, який створив основи модного напрямку панк-глем (рис. 1, в – г).

Рис.1, а – г. Приклади естетики панків в роботах дизайнерів:
а, б – punk-моделі *Vivienne Westwood*, 1970 pp;
в, г – «punk-glam»- моделі *Gianni Versace*, 1990 pp.

Враховуючи, що після епохи активного впливу панк-руху, на розвиток модних трендів в одязі вплинули японські дизайнери, чії методи деконструктивізму полягали більше у зміні пошиву, силуету виробу тощо. Хоча «нотка» стилістики панків проглядається у їхніх роботах, але з іншою інтерпретацією. За приклад можна взяти дизайнерку Рей Кавакубо: основна ідея, яку вона трансливала в своїх роботах – «незавершений образ»: необметані зрізи, незшиті деталі, «рваний одяг», не випороті зметувальні стібки – все це відіграло в її моделях роль декору [4]. Також її «фішкою» було те, що її процес роботи (створення) був спонтанним, вона просто довіряла процесу (рис. 2).

а б в

Рис. 2, а – в. Фрагменти колекцій Rei Kawakubo:

а - светр з дірками, колекція "Destroy" 1982 р.; б – сукня, колекція "Cubisme" 2007 р.; в – нарядне вбрання, Spring 2005 р.

Для прикладу також можна проаналізувати діяльність французького дизайнера Жана-Поля Готьє (Jean Paul Gaultier). Початок розвитку його кар'єри припав якраз в епоху пост-панку [5]. Головним підходом до створення ідей для моделей дизайнера стало: збирати, перетворювати, комбінувати. Він поєднував кілька традицій: ательє високої моди, моду вулиці і також традиції блошиного ринку. У перші роки кар'єри він хотів, щоб його вбрання носили безсистемно, небало, начебто воно було зібрано випадково.

а б в

Рис. 3, а – в. Фрагменти колекцій Ж.-П. Готьє різних років:

а - couture collection 2016 р.; б - ready-to-wear 1995 р.;
 в - fall/winter 2001/02 pp.

Іншими словами, це підкреслює бунтарський «дух», притаманний панкам. Ж.-П. Готьє зачіпляв тему гендерних стереотипів, підкреслюючи, що спідниця може бути і в чоловічому гардеробі (ще одна ознака характеру панків). Вульгарність, різкість, епатажність були ключовими «образами» в його роботах.

ВИСНОВКИ

На сьогодні мода стала дуже різноманітною і естетика панків проникла і в повсякденні образи, але їхній рух зробив вагомий внесок в історію моди. Проведений аналіз робіт Вівьєн Вествуд, Рей Кавакубо і Жана-Поля Готьє, висвітлює цей вплив моди панків на розвиток моди та незмінну популярність «деконструктивізм» як одного з провідних напрямів дизайну одягу та трендів моди.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авангард: що таке деконструкція в одязі? URL: <https://lt.ogo.ua/news/avangard-shho-take-dekonstruktsiya-v-odyazi/>
2. Кожевнікова А.В., Зиміна С.Б. Деконструкція та деякі прояви атектоніки в традиційних архітектурних стилях. *Архітектурний вісник КНУБА*. 2016. Вип. 8-9. С. 101-109. URL: <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1a902b72-c6f8-4f06-944e-30f3d6dbc2c1/content>
3. Punk. No one is innocent: art, style, revolt. Wien: Kunsthalle. 2008. 211 p. URL: https://archive.org/details/isbn_9783940748188
4. Sudjic D. Rei Kawakubo and Commes des Garçons. New York: Ricolli. 1990. 160 p. URL: <https://archive.org/details/reikawakubocomme0000sudj/page/158/mode/2up>
5. Chenoune F. Jean Paul Gaultier. New York: Vendome. 1998. 80 p. URL: https://archive.org/details/jeanpaulgaultier0000chen_b6l5/mode/2up

MELNYCHUK O., CHUPRINA N., ROZHIN N.

DECONSTRUCTIVISM IN FASHION: THE INFLUENCE OF THE PUNK MOVEMENT ON THE FASHION INDUSTRY

The paper analyzes the influence of deconstructivism in the field of fashion through the youth punk movement. The study also includes a description of deconstructivism in architecture and its main features. The main features of the development of the deconstructivism trend in fashion design and current trends in the fashion industry are characterized, based on the analysis of the works of designers Vivienne Westwood, Rei Kawakubo and Jean-Paul Gaultier.

Key words: punk movement, deconstructivism, fashion design, architecture, postmodernism, high-tech, post-punk, punk aesthetics.